

היום נלמד בעזרת ה':

כתובות דף קד

ההוא יומא דנח נפשיה: באותו יום שרבי נפטר, כשהוא עמד להיפטר מהעולם גזרו רבנן תענית והתפללו ובקשו רחמים שלא ימות, והכריזו: כל מי שיאמר שרבי נפטר ידקר בחרב!

סליקא אמתיה דרבי לאיגרא: עלתה שפחתו של רבי לגג.

שקלה כוזא: לקחה כד וזרקה אותו מהגג לקרקע, כתוצאה מכך הפסיקו החכמים להתפלל רגע אחד, ובאותו רגע נפטר רבי.

זיל עיין: לך תראה מה מצבו של רבי.

ואהדריה לקרעיה לאחוריה: קרע את לבושו אבל סיבב את המלבוש כדי שהקרע יהא מאחוריו ולא יראו אותו. ופתח ואמר: מלאכים וצדיקים נאבקו 'בארון הקודש' - רבי.

אפילו באצבע קטנה: כלומר יגעתי בעשר אצבעותי בתורה, אבל לא נהניתי מהעולם הזה אפילו לפי היגיעה של האצבע הקטנה שיגעתי בה.

יבואו צדיקים ויצאו לקראתו: ואחר שהוא יבוא בשלום הצדיקים ינוחו בחזרה על משכבותם.

משנה: לדעת ר"מ - כל זמן שהאלמנה גרה בבית אביה והיורשים נותנים לה מזונות, הרי היא גובה כתובתה לעולם (= מתי שתרצה). וכל זמן שהיא גרה בבית בעלה הרי היא גובה כתובתה עד 25 שנים, לפי שבמשך הזמן הזה היא נותנת לחם ומלח לשכנים שלה מנכסי היתומים, ובמשך 25 שנים זה יצטרף לסכום הכתובה.

ולדעת חכמים - 25 השנים נאמרו לעניין מחילה, שהואיל ושתקה במשך השנים הללו ולא תבעה את כתובתה הרי שמחלה על כתובתה. ולכן כל זמן שהיא בבית בעלה אין שתיקתה נחשבת למחילה, אלא מפני שמכבדים אותה היא מתביישת לתבוע את

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור

052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

כתובתה ולכן גובה כתובתה לעולם, וכל זמן שהיא בבית אביה אם היא שתקה במשך 25 שנים הרי שמחלה על כתובתה.

מתה, יורשיה מזכירין כתובתה: כלומר אם הם רוצים לגבות את כתובתה עליהם לתבוע את הכתובה עד 25 שנים, ואם לא תבעו במשך הזמן הזה הרי שמחלו.

גמרא: אמר ליה אביי לרב יוסף: איך זה יתכן שאשה ענייה שכתובתה מועטת תאבד את כתובתה במשך 25 שנים בגלל הטובות שעשתה לשכנים, וכמו כן מרתא בת בייתוס שהייתה העשירה שבירושלים שכתובתה מרובה תאבד את כתובתה במשך 25 שנים, כלומר והרי הטובות שהעשירה תעשה לא יגיעו לכדי סכום הכתובה?

תירוץ: לפום גמלא שיחנא: לפי כח הגמל כך מטעינים עליו את המשא, דהיינו שאשה עשירה עושה טובות לשכניה לפי מידת העושר שלה, ולכן גם עשירה תאבד את שווי כתובתה לאחר 25 שנים.

למדנו במשנתנו שלדעת חכמים כל זמן שהיא בבית אביה גובה כתובתה עד 25 שנים, ולאחר מכן מחלה:

קושיא: אם היא תבוא לפני שקיעת החמה של סוף שנת ה-25 היא תגבה את כתובתה, ואם היא תבוא לאחר שקיעת החמה כבר לא תגבה שהרי עברו 25 שנים, וכי בזמן מועט כזה מחלה על כתובתה?

שטר כתובה יוצא מתחת ידיה: משנתנו שאמרה שלאחר 25 שנים מחלה על כתובתה עוסקת במקרה שלא הוציאה את שטר כתובתה בבית דין, אבל אם היא מוציאה את שטר כתובתה בבית דין הרי שהיא גובה לעולם, שזה סימן שלא מחלה, שאם היתה מוחלת היתה מוסרת את שטר הכתובה ליתומים.

מתיב רב ששת, בעל חוב גובה שלא בהזכרה: למדנו בברייתא - בעל חוב (= אדם שמישהו חייב לו חוב) ששחק 25 שנים ולא תבע את חובו לא הפסיד את החוב. ע"כ הברייתא. איך מדובר? אם הוא לא מחזיק שטר, במה יגבה את החוב? אלא מדובר שמחזיק בשטר, ומשמע שרק בעל חוב שמחזיק שטר למרות ששחק 25 שנים יכול לגבות את החוב, אבל אלמנה מחלה על כתובתה אפילו שמחזיקה את שטר הכתובה. ומכאן קשה על דברי רב יהודה שאמר שאם הוציאה שטר כתובה בבית דין גובה לעולם.

הוא מוטיב לה והוא מפרק לה: רב ששת הוא הקשה והוא מתרץ. באמת מדובר שהבעל חוב לא מחזיק בשטר, והברייתא עוסקת במקרה שזה שחייב לו מודה בכך ולכן הוא יכול לגבות ללא שטר, אבל אלמנה שלא הוציאה שטר כתובה לא יכולה לגבותה לאחר 25 שנים.

קושיא: והאמר רב אילעא גרושה הרי היא כבעל חוב כלומר שיכולה לגבות לעולם אפילו ששתקה, לפי שלא מחלה. איך מדובר? אם היא לא מחזיקה בשטר כתובה, במה תגבה? אלא מדובר שמחזיקה בשטר כתובה, ומשמע שרק גרושה לא מוחלת (= לפי ששונאת את בעלה ויורשיו) אבל אלמנה כן מוחלת למרות שיש בידה שטר כתובה. וחזרה הקושיא על דברי רב יהודה שאמר שאם הוציאה שטר כתובה בבית דין גובה לעולם.

תירוץ: מדובר שהחייב (= המגרש) מודה שלא שילם לה את הכתובה.

תבעה כתובהה הרי היא כבתחילה: כלומר שמתחילה לספור 25 שנים משעה שתבעה.

שלח ליה רב נחמן בר רב חסדא לרב נחמן בר יעקב: לגבי דברי משנתנו שיכולה לגבות עד 25 שנים - האם מחלוקתם של ר"מ וחכמים היא במקרה ששטר כתובה יוצא מתחת ידיה או במקרה שלא, וכן האם ההלכה כר"מ או כחכמים?

*

לא שנו אלא מנה: מה שאמרה המשנה שלאחר 25 שנים מחלה, זה רק לגבי עיקר הכתובה (= מנה או מאתיים שהם נחשבים ל'כתובה'), אבל את תוספת הכתובה יכולה לגבות לעולם, לפי שזה מתנה ולא כתובה.

תנאי כתובה ככתובה: גם התוספת שהיא רק 'תנאי כתובה' נחשבת ככתובה עצמה, ולכן גם את התוספת הפסידה לאחר 25 שנים.

אמר ליה רבי אבא לרב הונא, אמר רב הכי? וכי כך אמר רב שתוספת יש לה?

אמר ליה: שאל אותו רב הונא, האם אישתיקן אמרת או אשקיין אמרת? כלומר מה שאמרת 'וכי כך אמר רב' היה משום שאתה לא סובר כך והתכוונת להשתיק אותי (= 'אישתיקן'), או שהתכוונת להשקות אותי יין (= 'אשקיין') מחמת ששמעוה זו חביבה עליך?

*

חמתיה דרב חייא אריכא: חמותו של רב 'חייא אריכא' היתה אשת אחיו (כי הוא התחתן עם בת אחיו). אחיו - חמיו נפטר ללא יורשים ורב חייא אריכא ירש אותו, וזן את אשתו – חמותו האלמנה במשך 25 שנים. לאחר 25 שנה הפסיק לתת לה מזונות. אמרה לו: אם כן תן לי כתובה. אמר לה: גם כתובה אין לך משום שמחלת עליה (כדעת רבנן שעד 25 שנה יכולה לתבוע כתובתה ואם לא עשתה זאת מחלה עליה). והיא תבעה אותו לבית דין.

אמר ליה אימא לי איזי: אמר רבה בר שילא לרב חייא אריכא: תאמר לי ידידי איך היה גוף הסיפור?

בחיי דמר: אני נשבע שבכתפי הבאתי לה את המזונות.

אמר ליה (רבה בר שילא) טעמא מאי אמור רבנן וכו': הכבוד הזה שעשית לה שהבאת לה בעצמך את המזונות, גרם לה להתבייש מלתבוע ממך את הכתובה וממילא אין זה נחשב שהיא מחלה עליה. ולכן עליך לתת לה כתובתה. לא התייחס רב חייא אריכא לפסק דין, ורבה בר שילא כתב שטר 'אדרכתא' לאלמנה שהיא יכולה לגבות את הכתובה מנכסיו של רב חייא אריכא.

אתא לקמיה דרבא: ואמר לו: יראה כבודו איך רבה בר שילא דן אותי שלא כהוגן. אך רבה הסכים עם הפסק דין. שמעה זאת האלמנה ואמרה לרבא: אם כן, רב חייא אריכא צריך לשלם לי את כל הפירות שהוא אכל מהשדה שירש מבעלי, מזמן שנכתבה האדרכתא עד עכשיו. משום שהשדה הזו מגיעה לי בעבור כתובתי וממילא גם הפירות שלה מגיעים לי.

אמר לה רבא: תראי לי את האדרכתא שלך. הוא ראה שלא כתוב בה את המשפט 'ואשתמודענא וכו' = אנו בית דין נוכחנו לדעת שהנכסים שעליהם כתבנו את האדרכתא הם נכסיו של המת. אמר לה רבא: האדרכתא שלך אינה טובה, משום שהיא נותנת לך אפשרות לגבות גם מנכסיו של רב חייא אריכא, והרי הם לא משועבדים לכתובה שלך אלא רק הנכסים שירש מבעלך.

אמרה ליה האלמנה: 'תלך האדרכתא' אבל אני אגבה את הפירות מיום שנשלמה 'האכרזתא'. דהיינו לאחר שהאלמנה מצאה שדה משדותיו של המת, היא מראה לבית

דין את האדרכתא שלה והם שמים את השדה ומכריזים עליה 30 יום, ואז לכולי עלמא מגיעה לה לאכול את הפירות [במסכת בבא מציעא נחלקו הדעות ממתי לוקח שיש לו אדרכתא אוכל פירות, עיין רש"י ד"ה ליהדר].

אמר לה רבא: מכיון שהאדרכתא שלך כתובה בטעות לא זכית בפירות, שהרי בית דין שמו והכריזו על הקרקע מכח האדרכתא אך מתברר שאין לך באמת שטר אדרכתא.

אמרה ליה האלמנה: והרי מר -רבא עצמו- סובר ש'אחריות טעות סופר הוא' = א אם בשטר חוב לא כתוב שכל הנכסים אחראים להלוואה – הרי זו טעות של הסופר שהשמיט את הפיסקה הזו מהשטר, אבל בכל מקרה הנכסים אחראים להלוואה והמלווה גובה את חובו מנכסים משועבדים (= נכסים שנמכרו לאחר ההלוואה שהם משועבדים לפרעון החוב). ואם כן גם כאן, הסיבה שלא כתוב באדרכתא 'ואשתומדענא וכו' זו טעות של הסופר אבל ברור לכל שכוונת האדרכתא היא רק על נכסי המת.

אפילו רבה בר שילא טעי מעיקרא: משום שהוא סבור שאין הבדל בין נכסי המת לנכסי היורש שהרי עכשיו כל הנכסים הם שלו באותה מידה.

ואין זה נכון, והטעם לכך משום שחוששים שמא לאחר שהאלמנה תלך לבית דין והם ישומו לה שדה של היורש, היא תשקיע בה ותשביח אותה, ואילו את השדה של המת היא לא תשביח וגם היורש לא ישביח. אלא הוא ימתין עד לאחר שהיא תשביח את השדה, ואז יבוא היורש ויאמר לה: קחי את השדה העלובה של בעלך המת, ותחזירי לי את השדה המושבחת שלי. ויצא לעז על בית דין שלא תקנו כראוי את הדבר שלא יגרם הפסד לאלמנה.

 הדרן עלך הנושא